

بهداشت و بیماری های آبزیان**بیماری نکروز عصبی ویروسی (Viral Nervous Necrosis) تهدیدی بالقوه در پروژه های جدید****پرورش ماهی در قفس (Cage culture) در خلیج فارس و دریای عمان**سید جلیل ذریه زهرا^۱، میلاد عادل^۲^۱ دانشیار پژوهشی و عضو هیات علمی موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور^۲ دانش آموخته دکتری تخصصی بهداشت و بیماری های آبزیان موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

نویسنده مسئول: zorrieh@yahoo.com

واژه های کلیدی: خلیج فارس و دریای عمان، بیماری، نکروز عصبی ویروسی، پرورش ماهی در قفس**خلاصه**

بیماری نکروز عصبی ویروسی (Viral Nervous Necrosis) به عنوان یک بیماری ویروسی خطرناک و جهان گستر (Worldwide) یکی از مهمترین بیماری های ماهیان دریایی است که عمدتاً در بچه ماهیان و ماهیان جوان و گاه در ماهیان بالغ رخ داده و خسارات زیادی را ایجاد می کند. این بیماری از تمام نقاط جهان و اخیراً نیز از برخی کشورهای قاره آفریقا همچون لیبی، سنگال، تونس و الجزایر نیز گزارش شده است و می تواند در مناطق دریایی گرمسیری و معتدل در میان ماهیان گرم آبی، سردآبی، زینتی و دریائی شیوع یابد. تاکنون ابتلای بیش از ۵۰ گونه از ماهیان دریایی پرورشی و وحشی به این بیماری نوپدید (Emerging disease) گزارش شده است. در منطقه مدیترانه (VNN) به عنوان بزرگترین معضل بهداشتی و در شرق آسیا نیز (در کشور مالزی) این بیماری به عنوان بزرگترین مانع در امر توسعه آبی پروری شناخته شده است. در مطالعات گذشته نگر، نخستین همه گیری بیماری در بچه ماهیان هامور خال قرمز (*Epinephelus akaara*) میزان تلفات در سال ۱۹۹۱ در ژاپن به ۸۰٪ رسید. مرگ و میر مشابهی ناشی از (VNN) در بچه ماهیان باس دریائی در یونان در سال ۱۹۹۷ گزارش گردید که میزان تلفات از ۱۱٪ تا ۶۰٪ متغیر بود لیکن تلفات در بچه ماهیان هالیبوت (*Hippoglossus hippoglossus*) پرورش یافته در قفس در کشور نروژ به میزان ۱۰۰٪ در تابستان ۱۹۹۷ گزارش گردید. ضمن آنکه حساسیت آزاد ماهیان به سروتیب خاص این بیماری بنام BFNN به اثبات رسیده است. با توجه به نتایج طرح ملی نویسنده مقاله در خصوص جداسازی و شناسائی عامل بیماری نکروز عصبی ویروسی (VNN) در کفال ماهیان دریای خزر و تجربیات حاصله از سال ۱۳۸۲ تاکنون متعاقب بروز همه گیری این بیماری در ماهیان کفال طلائی در ساحل زیباکنار و تایید تشخیص ویروس عامل این بیماری در ماهیان کفال دریای خزر در استانهای گیلان، مازندران و گلستان در سال ۱۳۸۹ بر روی نمونه های مثبت به روشهای توصیه شده توسط

سازمان OIE با اطمینان می توان از آلوده بودن دریای خزر به ویروس این بیماری سخن گفت. از سوی دیگر صدور موافقت های اصولی جدید جهت احداث سیستم های پرورش ماهی در قفس (Cage culture) از سوی سازمان شیلات ایران در استان های شمالی کشور و نیز آبهای جنوبی خلیج فارس و دریای عمان جهت اینگونه پروژه ها ، خطر بروز (VNN) در بچه ماهیان پرورش یافته در قفس در خلیج فارس و دریای عمان بیش از پیش احساس می شود. ضمن آنکه در مطالعات انجام شده توسط نویسندگان این مقاله بر روی ماهی کفال خاکستری و نیز مقاله اخیر Dr. Azad Ismail Saheb محقق موسسه تحقیقاتی KISR کشور کویت ، رد پای وقوع بیماری (VNN) در آبهای خلیج فارس و دریای عمان مشاهده شده است که خطر قریب الوقوع این بیماری نوظهور و جهان گستر را در منطقه بیش از پیش آشکار می سازد. در این مقاله به ابعاد گوناگون احتمال این رخداد و راههای کنترل و پیشگیری از بروز این بیماری ویروسی مهلک که هیچگونه راه درمانی برای آن متصور نیست با تکیه بر تجربیات کشور های موفق پرداخته خواهد شد.

